

DANIEL SÁNCHEZ PARDOS

Una ciutat convulsa: Barcelona
Un jove visionari: Gaudí
Una conspiració
que amaga un perill mortal

Columna

DANIEL SÁNCHEZ PARDOS

G

(la novel·la de Gaudí)

Traducció de Josep Pelfort

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: SETEMBRE DEL 2015

© DANIEL SÁNCHEZ PARDOS, 2015

© DE LA TRADUCCIÓ: JOSEP PELFORT, 2015

© EDITORIAL PLANETA, S.A.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

CARRER PEDRO I PONS, 9-11 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-1990-1

DIPÒSIT LEGAL: B. 17.797-2015

FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.

CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA

IMPRÈS A: EGEDSA

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El tramvia es va aturar davant l'entrada del carrer de la Canuda i va fer sonar uns quants cops la campana que indicava el final de trajecte. «Causes alienes al control i a la voluntat de la companyia», repetia, amb maneres sobtadament serioses, aquell noi escanyolit i barbamec que fins feia ben poc, i al llarg de l'última mitja hora, s'havia dedicat a festejar amb més encant que traça l'única noia que anava en el carruatge, i que, ara mateix, però, requerit per les noves circumstàncies, empunyava el xiulet d'emergències amb la convicció d'un professional experimentat en tota mena d'imprevistos.

—Sisplau, surtin del vehicle ordenadament —repetia, ell mateix apuntalat acrobàticament sobre el marxapeu de la porta lateral i sense deixar de fer cercles amb la mà dreta—. No s'acostin als cavalls. Conservin els bitllets per a futures reclamacions.

Després d'haver desenganxat les cavalleries, quatre cotxes de bombers ocupaven el passeig central de la Rambla i s'enfrontaven a un incendi que ultrapassava de bon tros les seves modestes possibilitats. Tot el carril de baixada a mar estava ocupat per l'escampall d'eines i aparells d'un dels cotxes, i, al voltant, sense parar esment en

els rails del tramvia que estaven trepitjant, hi havia desenes de xafarders que tan aviat clavaven els ulls en l'anar i venir impotent dels bombers com es fixaven en l'espèctacle frenètic de les flames que devoraven, a la vorera de l'altra banda, un edifici de quatre plantes que feia cantonada. Les restes indesxifrables d'un gran rètol comercial encara penjaven als baixos de l'edifici, ara convertits només en una carcassa ennegrida i fumejant: l'escalfor havia fet petar els vidres de les finestres, i els trossos, escampats per l'avinguda com un rastre de confeti venecià, lluien bellament i multiplicaven, amb els seus reflexos, tots els colors del foc. Grups segregats d'homes i de dones s'amuntegaven a les cantonades dels carrers adjacents, a les portes dels cafès, als balcons dels edificis que la policia encara no havia fet desallotjar, i eixams de nens corrien amunt i avall damunt aquell llençol de cendres i vidres que cobria el passeig central. Les campanes de l'església de Betlem tocaven frenèticament a incendi des del pla de la Boqueria, i davant la font de Canaletes, entre les cisternes de dos cotxes de bombers, una rotllana de monges del convent de Santa Teresa elevava les seves pregàries al cel, enmig de la indiferència general.

En aquell antic ritual ciutadà que tenia lloc davant nostre, ningú no mirava altra cosa que les formes del foc.

—Sisplau, surtin del vehicle ordenadament. No s'acostin als cavalls.

Malgrat tot aquell enrenou, jo em vaig alegrar d'haver acabat el viatge i de tornar a posar els peus a terra. Una tremolor de cavalls neguitosos ja havia fet trontollar el tramvia des del primer revolt de la plaça de Catalunya, quan l'olor inconfusible de l'incendi s'havia imposat per damunt de les altres olors pròpies d'aquella part de la ciutat i, ara, davant de l'entrada del carrer de la Canuda, just a tocar de les flames, semblava que les quatre bèsties ja estaven a punt de desfer-se del tot de qualsevol mena

de comportament après i que es volien lliurar al pur instint del seu terror animal.

«No m'agradaria pas ser ara el conductor d'aquest tramvia», vaig pensar mentre baixava els últims esglaons de l'escalinata central. Ni tampoc el supervisor. Ni cap dels nombrosos xafarders que admiraven l'evolució de les flames des del mig dels rails.

—Vet aquí l'aroma de la meua joventut —va dir, aleshores, un dels homes vells que es mirava l'escena.

—¿Perdoni?

—L'olor del foc a la Rambla. Aquesta olor. —L'home va ensumar amb plaer exagerat l'aire que tenia davant dels nassos—. Quan en sento l'olor, torno a veure tots els convents cremant.

Vaig somriure educadament.

—Devia ser tot un espectacle...

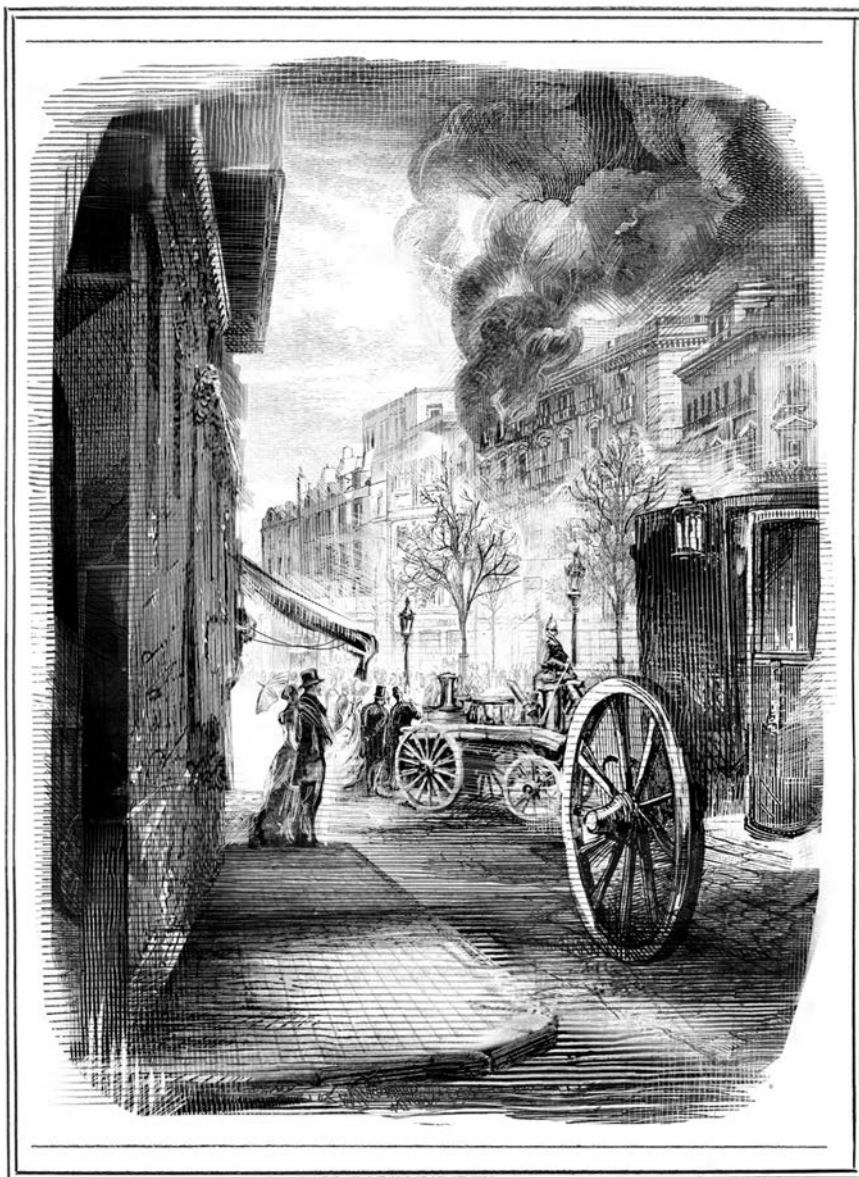
—Ja ho pot ben dir, noi. —L'home es va empassar un parell d'alenades de fum i va esbufegar sonorament—. El foc travessava corrents les muralles. L'aire feia olor d'hàbit socarrimat. I, al capdavall, ¿per a què va servir tot plegat?

Perquè unes monges s'agafessin de les mans i preguessin cridant al costat d'una font amb aigua que ningú sabia com fer arribar fins a l'edifici que s'anava consumint just al davant. Ho vaig pensar, però no ho vaig dir.

—M'hauria agradat veure-ho.

—Si ho hagués vist, això voldria dir que ara seria tan vell com jo. No li sàpiga greu.

L'home va abaixar una mica el cap i se'n va anar Rambla avall. No parava d'ensumar aquell aire amb els ulls entelats de nostàlgia, recordant els dies feliços de la crema de convents de 1835. Aquell vell no seria pas l'únic barceloní que, aquella nit, somiaria els temps llunyans de la joventut perduda, vaig pensar mentre veia com s'esvania entre les altres ombres humanes que s'arremolinaven al voltant de l'incendi.

Després d'haver desenganxat les cavalleries, quatre cotxes de bombers ocupaven el passeig central de la Rambla i s'enfrontaven a un incendi que ultrapassava de bon tros les seves modestes possibilitats.

Barcelona: l'única ciutat del món en què als vells se'ls feia un nus a la gola sempre que sentien l'olor dels totxos socarrats.

Una ciutat en què els avis somiaven a cremar esglésies i els seus nêts a fer molts diners.

El revisor ja havia acabat les seves tasques de desallotjament del tramvia, i ara conversava tranquil·lament amb el conductor, tots dos drets al pescant del vehicle. Els cavalls encara estaven amarrats al complex sistema d'arnesos que els connectava amb el tramvia, i una colla de nens s'anava congregant al voltant d'aquella novetat del matí. També hi tafanejava un gos de tres potes i de raça indefinida, i un pidolaire que duia al cap un tricorni de color blau. Em vaig fixar un moment en aquella estranya parella, el rodamón barbut i amb la roba espellifada, i el seu gos de tres potes, abans de tornar a observar l'edifici incendiat.

Va ser llavors, me'n recordo prou bé, que vaig veure el cap pèl-roig de la Fiona Begg que destacava enmig d'aquella onada de caps foscos que ocupaven el passeig central de la Rambla.

I també va ser llavors que vaig estar a punt de morir esclafat per quatre cavalls desbocats.

Tot va passar en pocs segons. Vaig veure la Fiona al passeig central de la Rambla i vaig fer instintivament un pas endavant. Em vaig posar, doncs, dins del carril bloquejat del tramvia, i en aquell mateix instant els cavalls, enfurits, van començar a picar de potes contra l'empedrat i a regirar-se violentament dins dels arnesos, ben determinats a tirar Rambla avall amb la força del pànic que s'havia espessit en la seva sang antiga.

Recordo, en aquelles dècimes de segon, els ulls esfereïts dels dos primers cavalls que em miraven fixament. Recordo la suor fumejant que els sortia de les costelles i la pols cendrosa que els cobria les negres crineres. Recor-

do la humitat dels llavis grossos, que s'obrien i es tancaven i es tornaven a obrir. Recordo l'olor de les seves alenades just abans de fer-me caure, els crits de la canalla davant de l'estampida, i el dolor salvatge d'una topada que no va arribar a tenir lloc.

—¿Es troba bé, senyor?

De genolls davant del tramvia, que tornava a estar aturat, vaig alçar els ulls i vaig veure la persona que m'havia fet aquella pregunta i que, segons tots els indicis, m'acabava de salvar la vida.

Era un noi jove i ben plantat, alt i prim, amb la cara pàl·lida i perfectament afaitada. Devia tenir, com jo mateix, uns vint anys, a tot estirar. Duia uns pantalons negres perfectament tallats i una levita ajustada, de la qual treia el cap una corbata de nus gruixut, un toc d'extravagància. Des del meu retorn a Barcelona, no havia vist jo uns ulls tan blaus com aquells. Per sota del copalta que coronava la seva figura, s'hi podien veure uns cabells abundosos i d'un color roig gairebé tan intens com els de la Fiona.

La mà esquerra d'aquell noi m'aferrava l'avantbraç dret: vaig deduir que m'havia estirat per apartar-me de la trajectòria dels cavalls desbocats.

—Em sembla que sí —vaig fer jo. Em vaig posar dret i vaig mirar d'analitzar la situació des d'aquella perspectiva inèdita de supervivent d'una topada fatal.

Cap extremitat esclafada pels cascos de cap cavall. Cap os trencat, torçat o traient el cap per la carn oberta. Ni cap regueró de sang.

—Ja ho veu: res que no tingui remei —va resumir aquell jove, mentre esbossava un somriure una mica impostat i afluixava la pressió amb què em tenallava el braç. Aleshores, va fer unes passes i va recollir el meu barret del toll de fang en què havia anat a parar i me'l va tornar amb una certa parsimònia—. Però jo diria que aquest xamberg ja no tornarà a ser com abans.

Aleshores, em vaig adonar que quatre o cinc homes uniformats m'envoltaven neguitosos, disposats a fer tota mena de compliments. I, més enllà, a una distància prudencial del tramvia, hi havia un centenar de parells d'ulls clavats en la meua figura. Durant un moment, l'incendi del carrer de la Canuda havia passat a un segon pla i, ara, el protagonisme, ni que fos fugaçment, el teníem la meua espectacular mort frustrada i jo mateix. Dos homes més, també vestits amb uniforme, potser el conductor del tramvia i aquell revisor esquifit, encara s'escarrassaven per dominar els cavalls, a la rereguarda dels cotxes de bombers. Els animals es regiraven com petits dimonis negres, subjectats per les brides, però ja no semblaven missatgers d'una mort dolorosa i fumejant: ara només semblaven quatre bèsties espantades i plenes de suor.

Vaig agafar el meu barret i me'l vaig mirar amb interès.

—Un barret acabat d'estrenar —vaig fer, si no recordo malament.

El xicot pèl-roig va fer que sí amb el cap, amb posat seriós.

—Doncs és una llàstima. I vostè, ¿segur que es troba bé?

Ni tan sols vaig poder contestar. Resulta que, d'aquella munió d'homes uniformats que m'encerclaven, n'hi havia un que devia tenir un càrrec de responsabilitat en l'empresa dels tramvies, i el sentit del deure el va empènyer a acaparar la meua atenció durant dos o tres minuts amb un reguitzell inacabable de prec, laments i disculpes no demanades que, finalment, van tenir la virtut d'acabar-me la paciència. El cas és que, quan em vaig poder treure aquell home del damunt, el xicot ja s'havia fet fonedís i allà on havia estat, o en un lloc molt proper, hi havia ara la dona que havia estat la causa indirecta de l'atropellament frustrat.

—¿Això són maneres d'estrenar la teva vida d'estudiant? —em va dir, d'entrada—. ¿Ho trobes bonic, això de llançar-te davant d'un tramvia?

La Fiona Begg.

La il·lustradora principal de *Las Noticias Ilustradas*.

La dona que gastava un accent de nena criada ben a prop de St. Mary-le-Bow, una cadència que, cada vegada que la sentia, em produïa un nus a l'estómac i em revifava la rancúnia contra el meu pare.

—Estic bé —vaig fer jo, tot agafant la mà enguantada que la Fiona m'allargava i prement-la suaument—. Només ha estat un petit accident.

Per sota la seva màscara habitual de *cockney* dura i impertorbable, la Fiona em mirava amb una preocupació ben genuïna. Els trets minuciosament anglesos de les seves galtes es van envermellir una mica, com si acabés de pintar-se just abans de sortir de les oficines del diari. Però era més probable que la causa fos aquell fum negre i espessit que sortia de les entranyes de l'edifici incendiat, que ja començava a produir els seus efectes nocius en la salut dels qui no ens acabàvem de decidir a tocar el dos.

—¿Un petit accident? A Londres, Gabriel, d'això en diem estar a punt de morir atropellat per un tramvia.

—Doncs a Barcelona no som tan dramàtics —vaig fer jo, sorprès d'haver fet servir, de cop i volta, aquella primera persona del plural—. ¿Què hi fas, aquí?

La Fiona va sacsejar una mica el quadern de dibuix que duia agafat amb les dues mans, davant del pit.

—¿Tu què diries?

—¿T'ha fet venir el meu pare?

La dona va fer que no amb el cap, i va provocar una tremolor deliciosa, feta de les trenes vermelloses dels cabells, dels grans blaus del collar i, si no vaig errat, d'un polsim lleuger de cendres al voltant de la cara.

—M'ha fet venir el *meu* pare.

—Això és que no hi ha hagut cap assassinat en les últimes vint-i-quatre hores —vaig fer jo.

—Un incendi és un incendi. I encara més si el que s'està cremant és...

La Fiona no va poder acabar la frase. Tota una cornisa de la planta superior de l'edifici es va ensorrar en aquell moment i va caure damunt la vorera del carrer de la Canuda. De seguida, es va escampar per la Rambla la reacció en cadena de crits esfereïts, de corregudes i empenyes i de pregàries repetides. Al capdavant del tramvia, els cavalls es van tornar a esverar, tibant amb força el cuir dels arnesos, els bombers van començar a moure aquelles inútils mànegues d'aigua i a escridassar-se els uns als altres amb ordres incomprendibles, i un núvol pudent i brut va sobrevolar, a una altura molt baixa, els caps de tots els que érem allà i es va fondre, finalment, amb la boira general de la contaminació barcelonina. Aquest cop, fins i tot els eixams de canalla que corrien fent cercles entre els cotxes de bombers van desaparèixer de seguida per anar a buscar la protecció de la plaça de Catalunya.

La Fiona se'm va acostar i va enllaçar el seu braç amb el meu.

—Val més que toquem el dos —va dir, sense deixar de resseguir amb la mirada el nostre voltant, amb l'avidesa que li era pròpia. Enregistrava a la seva memòria prodigiosa tots i cadascun dels detalls de l'espectacle; fotografiava amb els ulls i amb el cervell, des de tots els angles possibles, l'escena que ens envoltava—. No em fa gens de gràcia com et miren aquests cavalls.

—¿Com és que et preocupa tant la meva seguretat?

La Fiona va somriure amb una dolçor inesperada.

—Si permetés que et matessin davant meu, el teu pare podria tenir la temptació de despatxar-me de la feina.

Jo també vaig somriure.

—Ja m'ho imaginava.

Les campanes de l'església de Betlem van deixar d'indicar, amb el seu batec, l'incendi i van anunciar que ja eren les nou del matí. Hora d'anar per feina, en tot cas: a les deu, havia d'estrenar la meva nova vida d'estudiant a l'edifici de la Llotja de Mar, i hi tenia mitja ciutat de distància. Ni tan sols un atropellament fallit podria justificar, davant d'en Semproni Camarasa, la meva absència a classe el primer dia de curs. De manera que em vaig calar el barret tan bé com vaig saber, vaig tornar a agafar la Fiona del braç i tots dos junts, com dos vells amics, com si mai no hagués passat res entre nosaltres, vam enfilem Rambla avall, en direcció al mar.